

Maa- ja metsätalousministeriölle

kirjaamo.mmm@gov.fi

Asia: **Kansallinen metsästrategia 2035 -luonnos**

Viite: Lausuntopyyntö diaarinumero VN/26649/2022

Koneyrittäjät ry lausuu toivotun rakenteen mukaisesti kansallisen metsästrategian 2035 luonnoksesta seuraavaa:

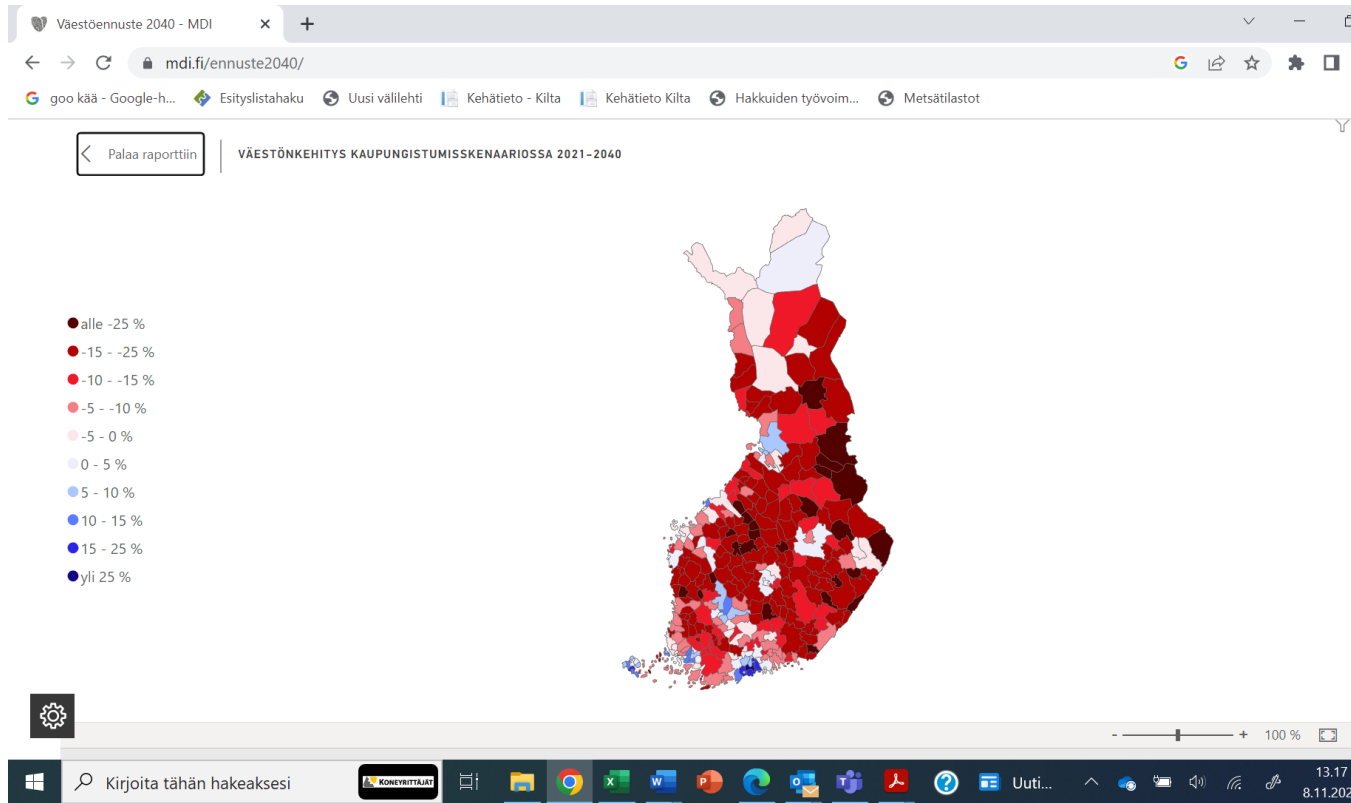
Toimintaympäristö

Metsäalaan vaikuttavat megatrendit ja muutostekijät on kuvattu strategiassa havainnollisella tavalla ja riittävällä tarkkuudella. Muutostekijöitä - yhteiskunnallisia sekä ympäristöön ja teknologiaan liittyviä - on käsitelty globaalilla tasolla. Esiin on nostettu mm. seuraavia asioita: väestö kasvaa 9,7 miljardiin 2050 mennessä, elinkaarikestävyys, intressien yhteensovituksen vaikeutuminen, energian lisäkysyntä, tiedon luotettavuuden korostuminen, sään ääri-ilmiöt, miljoonan lajin sukupuuttouhka, automaatio, massadatan hyödyntäminen, tekoäly ja koneoppiminen. Vastuu globaalien trendien vaikutusten hahmottamisesta Suomen tasolla jää nyt lukijalle. Tähän osioon olisi kaivannut lyhyttä analyysia siitä, mitä globaalit trendit merkitsevät Suomelle kansallisella tasolla ja metsätaloudelle. Nyt tämä trenditarkastelu jää hieman irralliseksi.

Metsäalan tulevaisuudennäkymiä on strategiassa myös kuvattu melko kattavasti ja havainnollisesti. Kansainvälisiä poliitikoita kuvaavassa kappaleessa hieman vähälle on jäänyt Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten kuvaaminen. Niitähän ei kaikkia vieläkään tiedetä. Mutta sota seurauksineen vaikuttanee pitkälle strategiakauden aikana. Sota ja sen seuraukset näkyvät pitkään puumarkkinoilla, lopputuotemarkkinoilla (sahatavara, vaneri, paperi), polttoainemarkkinoilla, muilla raaka-ainemarkkinoilla ja jopa metsäalan työmarkkinoilla.

Kansallinen strategiauniversumi on oivallisesti laadittu. Siitä saa hyvän kuvan, millaisessa viitekehyksessä metsästrategia sijaitsee ja mihin kaikkeen sillä on kytköksiä.

Väestörakenteen osalta strategiaan voisi liittää tuoreen väestöennustekartan, joka hyvin havainnollisesti kuvaa, miten "Metsä-Suomen" väestö vähenee vauhdilla strategiakauden aikana. Alla esimerkki visualisoinnista (Lähde www.mdi.fi/ennuste2040/). Tässä yhteydessä strategiassa on toki todettu selkeästi, että väestön keskittymiskehitys, alueellinen erilaistuminen ja väestön ikärakenteen muuttuminen vaikuttavat tulevaisuudessa erityisen voimakkaasti metsäalan työvoimaan ja sen saatavuuteen sekä alalle kouluttamiseen. Haasteet ovat isot kaikillakin tasoilla, mutta erityisesti suorittavan tason tehtävissä ja ammatillisessa koulutuksessa. Muut koulutusasteet ovat jo nykyään keskittyneet harvoin paikkakuntiin, mutta ammatillinen koulutus on hajautettua ja metsäalan suorittavan tason työt ovat nyt ja pakosti jatkossakin ympäri Suomen ainakin strategian kattamassa aikaikkunassa.

Metsäalan tulevaisuudennäkymien alla on kuvattu kansainvälisen ja kansallisen politiikan sekä väestökehityksen lisäksi metsäteollisuuden, metsätalouden ja luonnontuotealan sekä metsänomistuksen näkymiä. Metsäteollisuuden tulevaisuusnäkymien kuvauksen alle on sijoitettu myös puupolttoaineet. **Energiantuotanto olisi syytä erottaa omaksi osiokseen strategiassa.** Kaikesta energiantuotannosta jo noin 30 prosenttia on puupohjaisista polttoaineista tuotettua. Puu on tärkein polttoainemme. Puun käyttö energiantuotannossa vaikuttaa merkittävästi mm. metsien hoitoon (huom. nuoret metsät), puukauppaan ja resursseihin (koneet, kuljetuskalusto, työvoima). Asia korostuu nyt, kun haluamme lisätä omavaraisuuttamme sekä huoltovarmuutta.

Metsätalouden tulevaisuudennäkymiä koskevassa kappaleessa todetaan sääoloista. **Esitämme sivun 18 sääoloja kuvaavan kappaleen olevan ”Sääolosuhteiden ennakoitaan vaihtelevan entistä enemmän ja lauhojen talvien yleistyvän, mikä lyhentää talviajan puunkorjuukautta ja heikentää erityisesti alemman tieverkon kuljetuskykyä. Toisaalta kesän kuivat kaudet saattavat parantaa (Huom! eivät pidennä, talven lyheneminen pidentää, kuivuus parantaa) sulan maan aikaisia korjuumahdollisuuksia kesällä etenkin Etelä-Suomessa. Ilmastonmuutos vaikuttaa metsien bioottisten ja abioottisten riskien lisääntymiseen. Mittavien metsien hyönteis- ja myrskytuhojen esiintymisten todennäköisyys kasvaa, joten varautuminen ja riskien hallinta korostuu.”**

Tahtotila

Visio korostaa hyvinvoinnin luomista ihmisille ja metsille. Metsästrategia edistää vastuullista ja kokonaisvaltaista hyvinvointitaloutta. Hyvinvointitalous luo kestävästä hyvinvointia ja talouskasvua samanaikaisesti. Tämä on varsin selkeä visio.

Päämäärät ja tavoitteet:

Visioon pääsemiseksi on asetettu **neljä päämäärää** ja niille kullekin **tavoitteita**. Koko metsäalan menestymisen edellytys on, että toimintaympäristö luo onnistumiselle kilpailukykyiset edellytykset. Koneyrittäjien menestymiselle metsät, niiden aktiivinen hyödyntäminen, toimivat puumarkkinat sekä metsätyömaiden saavuttamiseksi tarvittava tieinfra ovat tärkeimpiä toimintaympäristötekijöitä.

Toimintaympäristön mahdollisuuksien hyödyntäminen puolestaan edellyttää monipuolista tietoa ja osaamista. Strategian päämäärissä on hyvin painotettuna **kilpailukyky** sekä **tieto, osaaminen ja tiedolla johtaminen**.

Jotta metsien monipuolinen hyödyntäminen hyvinvoinnin luomiseksi onnistuu, tarvitaan **metsänomistajien aktiivisuutta** metsiinsä liittyvässä **päätöksenteossa** ja toimenpiteissäkin. Tämä on tunnistettu päämäärissä hyvin.

Ilmaston lämpeneminen ja monimuotoisuuden väheneminen liittyvät voimakkaasti myös metsiin, metsätalouteen ja metsäteollisuuteen. Metsien käsittelyllä olemme luomassa ratkaisuja, mutta myös aiheuttamassa riskejä, joista päällimmäisenä tällä hetkellä lienee monimuotoisuuden vähenemisen riski. Tämä on tärkeää tunnistaa sekä luonnon kannalta että metsään perustuvien elinkeinojen harjoittamisen kannalta. Onnistuessamme metsien hiilinielujen ylläpidossa ja metsien monimuotoisuuden lisäämisessä metsätalouden toimenpiteissä, turvaamme metsien elinvoiman, lisäämme toimintamme hyväksyttävyyttä ja siten parannamme myös elinkeinomme kestävyyttä. Strategian päämäärissä myös tämä näkökulma on onnistuttu tuomaan esille.

Tavoitteiden määrä on sopiva. Alla muutama havainto tavoitteiden suhteen.

- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla – päämäärän alla olevista tavoitteista EU-vaikuttamisen tehostaminen, sujuva hallinto ja toimiva infra sekä toimivat markkinat ovat selkeitä. Sen sijaan liiketoiminnan monipuolistuminen ja kasvu lienevät seurausta, jos onnistumme luomaan kilpailukykyisen toimintaympäristön. Tämä sopisi jopa paremmin mittariksi.
- Vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla-päämäärän alla oleva yksi tavoite on ilmaistu ”Laadukas tutkimus, kehittyvä paikkatieto ja tiedon käytettävyys luovat vahvan tietopohjan päätöksenteolle ja ennakoinnille.” Korostamme paikkatiedon merkitystä tulevaisuuden metsäoperaatioiden suunnittelun ja toteutuksen kannalta. Kattava, laadultaan parantuva ja monipuolistuva tieto sinällään on tärkeää, mutta lähes yhtä tärkeää on tiedon käytettävyys toiminnan laadun ja tehokkuuden takaajina.
- Tämän päämäärän alla on tavoitteena myös ”Metsäalan osaaminen on monipuolista, vastaa muuttuviin tarpeisiin ja hakeutuminen metsäalan ammatteihin kasvaa.” On huomattava, että ihmisten hakeutumisessa eri aloille taustalla ovat vaikuttimina työllistymismahdollisuudet, työn merkityksellisyys, työn mielekkyys, työn tekemisen kulttuuri ja palkka muutamia tekijöitä mainitaksemme. Siksi tavoitteessa voisi olla lisäyksenä maininta metsäalan työn pitovoimasta ; (uusi muotoilu) ”*Metsäalan osaaminen on monipuolista, vastaa muuttuviin tarpeisiin, hakeutuminen metsäalan ammatteihin kasvaa ja metsäalan pitovoima työvoimasta lisääntyy.*”

Metsästrategian vision ja päämäärien visuaalinen kuvaus on melko onnistunut. Tosin ihminenkin voisi kuvissa joskus näkyä, koska visiona on hyvinvoinnin lisääminen –ihmisille.

Hankesalkku ja kärkihankkeet

Hankesalkku ja sen sisällä olevat kärkihankkeet ovat hyvä tapa tehdä strategiasta elävää elämää. Strategiakokonaisuuden hahmottamista helpottaisi, jos jotenkin pystyttäisiin näyttämään yhdellä sivulla strategian päämäärien tavoitteiden, hankesalkkujen ja niiden toimenpiteiden yhteys toisiinsa. Nyt hahmottaminen ja yhteydet tavoitteiden ja niiden saavuttamiseksi tehtävien toimenpiteiden välillä on hieman hankalaa. Ja kun tähän lisätään vielä valmisteilla olevat mittarit, joilla mitataan sekä panoksia ja tuotoksia että asioiden tilaa, niin päämäärien, tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden välisten yhteyksien hahmottaminen ei ainakaan helpotu.

Kärkihankkeet

Metsien kasvu ja kasvua edistävät toimenpiteet

Luotaessa kilpailukykyistä toimintaympäristöä yksi tärkeä tekijä metsäalalla on, että arvonluonnissa tärkeää raaka-ainetta on saatavissa riittävässä määrin. Toisaalta ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi hiilinielut ovat tärkeitä. Mm. näitten syitten takia on tärkeää panostaa metsien kasvuun. **Tämän kärkihankkeen johdantotekstiin olisi hyvä lisätä tekstiä Venäjän käymän hyökkäyssodan seurauksista. Huoltovarmuus, toimitusvarmuus ja omavaraisuus korostuvat sen takia nyt ja tulevaisuudessa.** Näistä systä on tärkeää lisätä metsien kasvua ja huolehtia siitä, että kasvu voidaan käyttää mahdollisimman tehokkaasti mutta kestävästi.

Metsiemme kasvu näyttää taittuneen laskuun ja suunnan muuttaminen vaatii toimenpiteitä. Hankesalkun toimenpiteet kasvun lisäämiseksi ovat oikeanlaisia. Tärkeää on, että toimenpiteisiin löytyy tulevaisuudessa riittävästi rahoitusta, jotta toimenpiteiden volyyymi saadaan vaikuttavalle tasolle.

Metsien taloudellinen hyvinvointi muodostuu suureksi osaksi puun jalostamisesta ja puun energiakäytöstä. Puuta tarvitaan kaikkina vuodenaikoina ja kaikissa sääoloissa. Jalostuksen laatuvaatimukset sekä energiantuotannon toimitusvarmuusvaatimukset edellyttävät logistiikalta toimivuutta ja varmuutta. Siinä on aivan oleellisessa osassa tiestö, mutta myös muut väylät (rautatie ja vesitie) sekä terminaalit.

Parannetaan metsien saavutettavuutta – toimenpidekokonaisuus kaipaa hieman laajennusta ja täsmennystä. Esitämme, että toimenpiteen nimi muutetaan. Se voisi olla **”Parannetaan metsien saavutettavuutta ja tehostetaan logistista järjestelmää”**. **Toimenpidekokonaisuuden kuvaustekstiä esitämme muutettavaksi seuraavaksi:**

- Resursoidaan tiestön ja siltojen kunnostusta huomioiden alempiasteisen tiestön merkitys metsäalalle
- Kehitetään puuhuollon terminaaliverkostoa
- Luodaan yhteistyömalli tiehankkeiden toteutuksen ja rahoituksen kokonaispalvelulle sekä tiekuntien aktivoinnille
- Kehitetään tiekuntien ammattimaista hallinnointia ja tieisännöintiä
- Parannetaan tie- ja siltatiedon kattavuutta ja ajantasaisuutta (dynaamisuus) sekä tiedon liikkuvuutta rajapintojen kautta

Toimenpiteissä ei ole mitään **toimivista markkinoista**, vaikka se on yksi strategisen päämäärän alla olevista tavoitteista. **Esitämme, että toimivien markkinoiden osalta toimenpiteenä olisi ”-Markkinainformaation lisääminen tilastointia kehittämällä.”** Tarvitsemme tietoa markkinoiden

kehityksestä. Se tarkoittaa määrätietoa ja hintatietoa sopivalla maantieteellisellä jaottelulla. Tietoa tarvitaan puumarkkinoista, metsänhoidon markkinoista, energiemarkkinoista sekä puun korjuu-urakoinnin ja puun kuljetuksen markkinoista. Edellä mainituista metsäalan puunkorjuu-urakoinnista ja puunkuljetuksista ei ole mitään hintatilastoja olemassa. Se on selkeä kehittämisen kohde.

Elonkirjoa talousmetsissä ja sitä edistävät toimenpiteet

Metsien monimuotoisuuden lisääminen talousmetsissä on tärkeää. Jos tässä asiassa ei saavuteta selkeää edistymistä, niin se uhkaa elinkeinon hyväksyttävyyttä ja voi johtaa näivettymiskiarteeseen. Esitetyt toimenpiteet ja niiden kuvaukset ovat hyviä ja toteuttamiskelpoisia.

Luonnonhoidon osaamisen vahvistamiseksi-toimenpiteen yksi alatoimenpide pitäisi olla **seurannan kehittäminen**. Ja silloin oleellinen seikka on riittävät otantamäärät. Nykyinen luontolaadun seurantamenettely on vähäisen otantamäärän takia epäluotettava.

Metsäalan uudistuminen ja sitä edistävät toimenpiteet

Paikkatiedon määrän ja laadun merkitys on korkea. Metsiin kohdistuvissa toimissa vaatimukset aina vain monipuolistuvat ja kiristyvät. Ne pitää osata ottaa huomioon suunnitteluvaiheessa ja toteutuksessa kuten hakkuutoiminnassa. Suunnittelun kautta tulevien vaatimusten sekä metsässä tehtäviin toimenpiteisiin suoraan kohdistuvien vaatimusten täyttäminen on niiden kompleksisuuden takia vaativaa. Sekä suunnittelijoiden että toteuttajien työtä voidaan helpottaa ja tehostaa erilaisten tietojärjestelmien avulla. Tekniikkaa on jo olemassa ja se kehittyy kaiken aikaa. Mutta apuvälineistä ei ole apua, jos niihin ei löydy laadukasta metsä- ja maaperädataa taikka tiestöä koskevaa ajantasaista dataa hyödynnettäväksi. Siksi paikkatiedon parantaminen ja määrän lisääminen on oleellisen tärkeää. Ja tietenkin paikkatiedon mahdollisimman helppo saatavuus ja käytettävyys on oleellisen tärkeää. Tämä on oivallettu myös hankesalkun rakentamisessa. Kuitenkin esitämme pienen muutoksen toimenpiteeseen ja sen kuvaukseen.

Muutosesitys:

”Parannetaan paikkatietojen tarkkuutta ja saatavuutta” -toimenpiteen otsake voisi kuulua **”Parannetaan paikkatietojen tarkkuutta, saatavuutta ja käytettävyttä”**.

Toimenpiteen kuvauksen ehdotamme seuraavaksi:

- Kehitetään paikka- ja olosuhdetietoa laadullisesti ja määrällisesti sekä sen käytettävyyttä
- Parannetaan luontotiedon määrää ja laatua
- Parannetaan toimenpiteiden luontolaadun tasoa seurannan, omavalvonnan ja toimijapalautteen sekä neuvonnan ja koulutuksen avulla.
- Tuetaan nykyistä tarkemmalla ja dynaamisella maaperätiedolla päätöksentekoa ja operaatioita (Huom! dynaamisuudella tarkoitetaan sääolojen vaikutuksen huomioimista)
- Vahvistetaan tietopohjaa luontotyypeistä ja niiden lajistosta
- Kehitetään palvelumuotoilun (=palvelukokemuksen käyttäjälähtöinen suunnittelu) avulla osaamista, neuvontaa ja viestintää (Huom! Lieneekö palvelumuotoilu vielä niin vakiintunut termi, että sen sisältö on enemmistölle tuttu. Termin selittämistä tai muuttamista kansanomaisemmaksi olisi harkittava)

Kehitetään metsäalan ja sen koulutuksen vetovoimaa ja reagointikykyä -toimenpiteen kuvaukseen **esitämme lisättäväksi:**

-Työpaikalla oppimisen edellytysten parantaminen toimintamalleja kehittämällä ja rahoitusta uudistamalla

KONEYRITTÄJÄT

Työpaikalla oppiminen on tutkitusti hyvä keino opettaa ammatillista osaamista, mutta etenkin pienissä metsäkonealan koneyrityksissä koulutuksen järjestäminen on liian kallista ja siksi työpaikalla oppimisen järjestelyjä ja rahoitusta tulee kehittää. Se on yksi avainongelma, jonka ratkaisu parantaisi työvoiman saatavuutta metsäkonealalle.

Tässä toimenpidekokonaisuudessa todetaan myös, että

Otetaan käyttöön metsäkoneen-kuljettajakoulutuksen valtakunnalliset soveltuvuuskokeet.

Näemme metsäalan (pl. metsäteollisuus) suurimpana työnantajatahona tämän tärkeänä kehityskohteena metsäkonealan koulutuksessa. Metsäkonealan työ vaatii sellaisia ominaisuuksia, joita on vaikea koulutuksella hankkia. Koulutus on myös kallista. Alan työnantajilta tulee myös paljon palautetta siitä, miten tärkeänä he näkevät ammattiin opiskelevien oikeanlaisen asenteen työhön ja uuden oppimiseen. Kyse on pitkälti motivaatiosta. Soveltuvuustesteillä voitaisiin edistää sitä, että alan koulutukseen pääsevät hyvin motivoituneet, kiinnostusta osoittavat ja oppimishaluiset ihmiset, joilla on myös tarvittavat motoriset taidot. Alan koulutukseen suunnatut suhteellisesti korkeat määrärahat tulisivat silloin parhaaseen käyttöön. Konetyöalojen työ ja opiskelu on käytännönläheistä, jossa menestymistä ei aiempi koulumenestys mittaa.

Yksi toimenpidekokonaisuus on Toteutetaan metsä- ja luonto-palveluyrittäjyyden kasvuohjelma.

Tämän sisään olisi hyödyllistä lisätä yritysten omistajanvaihdosten ja sukupolvenvaihdosten hallitun toteuttamisen edistäminen.

Yksi toimenpidekokonaisuus on **Selvitetään metsäalan kädenjälki.** Se on hyvin kannatettava toimenpide. Sen kuvauksessa todetaan, että hankitaan seurantatietoa alan vaikutuksista yhteiskuntaan. Tätä olisi syytä täsmentää, että yksi tärkeä näkökulma etenkin metsätaloudessa on aluetalousvaikutukset ja jopa seutukuntavaikutukset. Ei riitä, että valtakunnan tasolla todetaan vaikutuksia, vaan on syytä tuoda näkyviin se, miten metsätalouden vaikutukset hajautuvat eri alueille ja seutukunnille koko Suomessa. Tämä asia olisi saatava myös pysyvän tilastoinnin piiriin tai edes säännöllisten selvitysten piiriin. Nykyisessä geopoliittisessa jännittyneessä tilanteessa voitaisiin tässä yhteydessä nostaa myös tämän seikan merkitys huoltovarmuudelle, toimitusvarmuudelle ja jopa puolustuskyvylle.

Helsingissä 11.11.2022

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000 energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi yli 5 000 työntekijää. Koneyrittäjien jäsenet hoitavat Suomen koneellisesta puunkorjuusta yli 80 prosenttia.